

ЕСЕН 2015 РЕГИОНАЛНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ВЪПРОСИ за Централна, Източна и Югоизточна Европа (ЦИЮИЕ)

Съчетаване на фискална консолидация и растеж

- *Макар че икономиките на повечето страни от ЦИЮИЕ продължават да растат с добри темпове, икономиките на Русия и други страни от ОНД са в рецесия. Прогнозата за района като цяло е малко променена от прогнозите от пролетта 2015,*
- *...но рисковете са преориентирани в неблагоприятна посока, с по-слаб растеж на развиващите се пазари и икономически сътресения вследствие на кризата с бежанците в допълнение към другите отдавнашни рискове.*
- *Приоритетите на политиката зависят от това докъде са стигнали икономиките по отношение на следкризисната корекция. Когато възстановяването е в доста напреднала фаза, приоритетите се пренасочват към възстановяване на фискалните буфери и структурни реформи.*

Макар че икономиките на повечето страни от ЦИЮИЕ растат с добри темпове, икономиките на Русия и други страни от ОНД са в рецесия. Регионът на ЦИЮИЕ като цяло се очаква да се върне към положителен растеж през 2016 г., когато икономиките на ОНД се стабилизират и започнат да се възстановяват:

- *Продължаваща експанзия в ЦИЕ, Турция, както и по-голямата част от ЮИЕ:*
Растежът се задвижва от силното вътрешно търсене и се подкрепя от ниските цени на петрола и по-добрите перспективи за растеж в еврозоната. Няколко страни от ЕС също така бяха облагодетелствани от временен тласък на инвестициите в резултат на рязко увеличаване на използването на Структурните и Кохезионните фондове на ЕС. Оживлението е по-смекчено в Балтийските страни, поради слабото търсене от страна на ОНД.
- *Отслабваща рецесия в Русия, Украйна и други страни от ОНД:* през 2016 г. се очаква стабилизиране, в резултат на приспособяването на руската икономика към ниските цени на петрола и санкциите и на материализирането на приносите от реформите и намаляването на икономическите размествания в Украйна.

Появяват се нови рискове в перспектива - свързани със забавянето на китайската икономика и продължаващата криза с бежанците - които преориентират баланса на рисковете в неблагоприятна посока. Макар че преките търговски връзки с Китай са относително ограничени, регионът на ЦИЮИЕ е уязвим към провал на нагласата на инвеститорите към по-широките развиващи се пазари. Кризата с бежанците в Европа, поне в краткосрочен план, може да се окаже натиск върху публичните финанси и да наруши функционирането на търговските потоци.

В очакване на по-равномерен растеж

В очакване на по-равномерен растеж

(действителен растеж на БВП (процент))

	2014	Прогноза	
		2015	2016
ЦИЮИЕ ¹	1.4	-0.6	1.3
Балтийски страни ^{1,2}	2.8	1.9	2.9
Централна и Източна Европа ^{1,3}	3.1	3.4	3.1
Югоизточна Европа ^{1,4}	1.3	2.2	2.4
Други страни от ОНД ^{1,5}	-3.9	-7.1	0.7
Русия	0.6	-3.8	-0.6
Турция	2.9	3.0	2.9

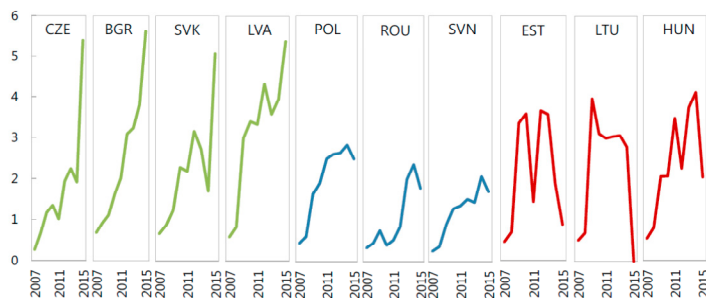
Забележка: ¹ Среднопотеглена стойност. Претеглена по БВП оценена по паритет на покупателната способност. ² Естония, Латвия и Литва; ³ Чехия, Унгария, Полша, Словакия и Словения; ⁴ Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Косово, БЮР Македония, Черна гора, Румъния и Сърбия; ⁵ Беларус, Молдова и Украйна.

Източник: Базата данни на МВФ World Economic Outlook (Перспективи на световната икономика).

Усвояване на фондовете от ЕС

ЦИЮИЕ: Плащания от Структурните и Кохезионните фондове на ЕС за 2007-13 гг.

Източник: Вътрешни оценки на Европейската комисия и МВФ.
Забележка: Данните за 2015 г. са до юни и са разделен наполовина от прогнозия БВП за 2015 г.

Приоритетите на политиката зависят от това докъде са стигнали икономиките по отношение на следкризисната корекция и от излагането им на външни рискове.

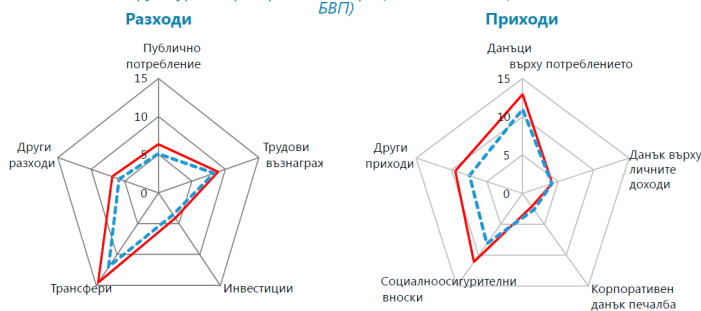
- *Когато възстановяването е в доста напреднала фаза, приоритетите се пренасочват към средносрочен план, включително възстановяване на фискалните буфери и продължаване на реформите за подобряване на бизнес средата и справяне със структурните слабости. При все това, ключовите елементи на наследството от кризата-- високи необслужвани кредити и прекомерна задлъжнялост--изискват по-нататъшна работа в някои страни.*
- *За икономиките, които са в рецесия, основното предизвикателство е корекцията да се насочи към сътресения в резултат на съотношението на цените на вноса и износа и други сътресения, с оглед подпомагане на слабо търсене и намаляване на високата инфлация.*
- *Страни, които са уязвими към външни сътресения, трябва да са готови да се справят с пазарния натиск като използват като амортизатор гъвкавостта на валутния курс, както и макропруденциалните политики, с цел ограничаване натрупването на рискове във финансовия сектор.*

Качеството на бюджетните структури в ЦИЮИЕ е неблагоприятно в сравнение с аналогичните

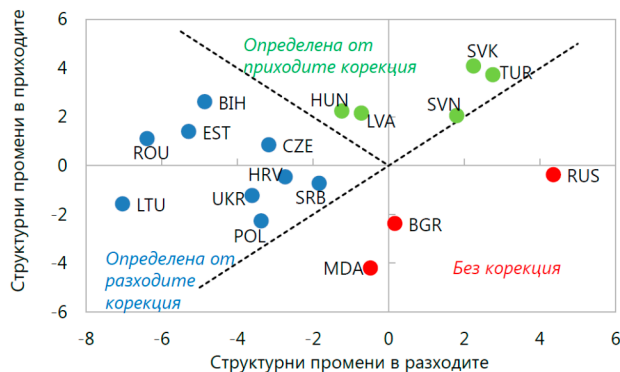
Действителен спрямо "аналогичен" бюджет на ЦИЮИЕ

(Структурно коригиран, като процент от потенциалния БВП)

Източници: Базата данни на МВФ World Economic Outlook; и вътрешни оценки на МВФ.

Фискална корекция, 2008-14

Източници: Базата данни на МВФ World Economic Outlook; и вътрешни оценки на МВФ.

Подобряването на благоприятстващите растежа характеристики на държавните бюджети си остава основно предизвикателство на политиката.

Бюджетите в региона са сравнително по-неблагоприятсващи растежа, като сравнително голяма част се изразходва за непроизводителни цели, като трансфери и публичното потребление. По отношение на приходите, относително високите данъците върху труда, особено социално-осигурителните вноски, които могат да генерират капани по отношение на заетостта и бедността, са неблагоприятни за растежа.

Бюджетните структури са се променили значително през последните 7 години,

тъй като правителствата бяха подложени на натиск за консолидиране на публичните финанси в резултат на световната финансова криза. Общата фискална корекция в някои случаи превиши 5 процентни пункта от потенциалната производителност, при най-често използване на по-голямата част от средствата в началния период. Повечето страни постигнаха по-голямата част от консолидацията чрез намаляване на разходите, а не чрез увеличаване на приходите.

Консолидацията прояви тенденция за положително въздействие върху качеството на бюджетите.

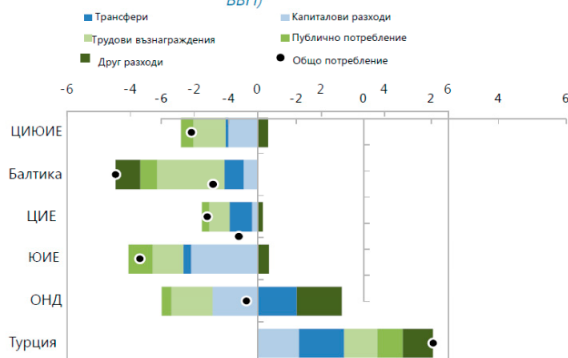
- По отношение ***на приходите***, много страни изпитаха структурни понижения от корпоративен данък в навечерието на световната финансова криза, но ги компенсираха чрез увеличаване на неутрални към растежа форми на данъчно облагане, като например данък върху добавената стойност.
- По отношение ***на разходите***, големи икономии често бяха резултат от реформирането на програмите за социална защита и намаляване на потреблението на публичния сектор. В същото време, много балтийски и централноевропейски страни, имащи достъп до структурните и кохезионните фондове на ЕС, успяха да избегнат съкращения на публични капиталови разходи с негативно влияние върху растежа. Инвестиционните съкращения са по-големи в страните на Югоизточна Европа и ОНД.

Структура на консолидацията на разходите

Промени в разходите, 2008-14 гг.

(Циклично коригирани, като процент от потенциалния БВП)

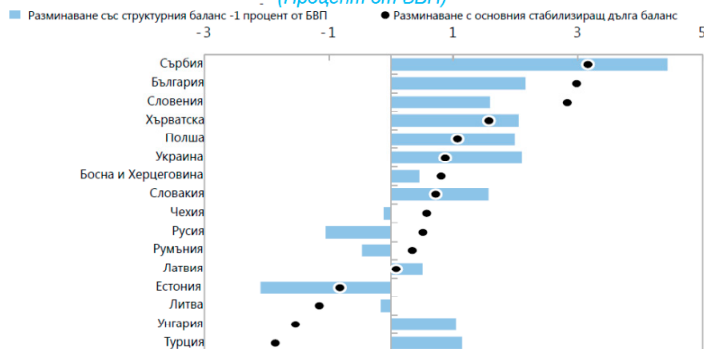
Източници: Базата данни на МВФ World Economic Outlook; и вътрешни оценки на МВФ.

Проблеми на фискалната политика – корекцията все още не е завършила

Оставащи проектни потребности от корекция

(Процент от БВП)

Забележка: Стабилизиращото дълга първично салдо използва сегашното ниво на дълга като база за сравнение, а -1% от БВП е средносрочната цел на Европейската комисия за много страни от ЦИЮИЕ. Нито единият, нито другият показател дава пълна представа за нуждите от фискална консолидация.

Благоприятстващата растежа консолидация и реформата на бюджета са от решаващо значение за укрепване на дългосрочните перспективи за растеж. В много страни, много от тях в Югоизточна Европа, корекцията все още не е завършила. Ключовите приоритети на политиката следва да включват:

- намаляване на *непроизводителните трансфери* и реформа на програмите за социална защита—включително публичните пенсионни системи—при същевременна защита на продуктивните разходи за здравеопазване, образование и публична инфраструктура
- реформиране на *заетостта в обществения сектор* когато разходите за заплати в публичния сектор са високи или поради прекомерна заетост или поради непропорционално високи заплати в публичния сектор.

- деблокиране на достъпа до *структурните и кохезионните фондове на ЕС*—когато са налице—така че да се избегне съкращаване на публичните инвестиции.
- преориентирането на данъчното облагане от доходи към потребление—по-специално ДДС—и обмисляне на въвеждането или засилването на данъци въглеродни емисии и имуществени данъци.

Страни с *устойчива фискална позиция* също може да имат полза от фискална реформа, подобряваща перспективите за дългосрочен растеж. Приоритетите включват повишаване на ефективността на публичните разходи, отдалечаване от данъчната практиката на данъци върху дохода и вноски за социално осигуряване, които са вредни за растежа, разширяване на данъчната основа, както и намаляване на пределните данъчни ставки.